

WIE DEELT HEEFT ÁLTIID GENOEG

De plaatselijke pers leverde in juni jl een opmerkelijk bericht. Ik knipte het uit en het bleef me bezig houden. Zo zelfs dat ik er deze toespraak mee wil beginnen; om de gebeurtenis en de bezinning erop met jullie te delen.

Eerst de koppen van enkele kranten: 'Haarlemse Jennifer trouwt met zichzelf.' (HD) en 'Ontwerpster Jennifer houdt het meest van zichzelf.' (de H.) Dan enkele citaten uit het bericht: 'Ik wil graag met anderen vieren dat ik van mijzelf houdt. (...) Haar huwelijk (met zichzelf, jjb) moet de bekroning worden van een jarenlange innerlijke worsteling tussen haar "zakelijke" en haar "emotionele" zelf.' (HD) Jennifer 'was er na een lange zoektocht in haar leven achter gekomen, dat zij erg veel van zichzelf hield. Met dit huwelijk wilde zij iedereen daar van op de hoogte brengen.' (dH) Jennifer is 29 jaar oud.

Eerste reactie: een prima meid die Jennifer, ze durft voor zichzelf op te komen en dichtbij zichzelf te blijven. Ja toch? Want is dat niet het probleem van onze tijd dat veel mensen niet meer van zichzelf houden? Zichzelf niét zien zitten, zichzelf niét beminnen en bemind weten. Of in sterkere vorm, wat veel voorkomt in ons werk, dat veel mensen geheel van zichzelf vervreemd zijn en leven, een afkeer hebben van zichzelf, er door velerlei oorzaken zelfs van walgen?

Die vrouw, als kind is ze gekleineerd en geslagen. Haar hele leven is uit balans. 'Je raakt het nooit meer kwijt', zei ze. Of die man, het zit niet goed in zijn hoofd, z'n hele leven al niet. Het spookt er. Het zit er vol vreemde stemmen. Met drank en drugs probeerde hij ze weg te dringen. Tenslotte eindigde hij voor de trein. De piepende remmen van een trein doen me steeds aan hem denken.

Goed zo, Jennifer, houd de mensen maar voor dat eigenliefde misschien wel voorwaarde is om anderen lief te hebben. Want wie zichzelf in de weg zit, wie zichzelf niet aanvaardt, wie louter leeft door een ander, kan hij of zij ooit liefde delen met een ander?

Of toch niet? O Jennifer, jij bent het prototype van onze huidige cultuur en tijdgeest. Jouw eigenliefde, inderdaad noodzakelijk, is doorgeslagen. Jij zet een feestmuts op iets dat diep tragisch is, dat namelijk een mens slechts zou leven voor zichzelf. In feite drijf je de spot met het moeilijkste dat er bestaat, menselijke relaties en wederzijdse ontmoetingen. Jennifer, je spreekt over een lange zoektocht, terwijl je nog maar 29 bent: je moet nog beginnen! Echt, ik val je niet zwaar, want ik zie best het ludieke en aandachttrekkerige van je zelf-huwelijk-actie. Maar toch Jennifer, jouw actie staat niet zomaar op zich, ze is een symbool voor onze tijd. Dáárom bleef het bericht over jou zo bij me hangen. Want wij mensen rooien het niet alleen, dát is de diepe pijn van heel veel. Iemand schreef mij een lange brief, hoe na het overlijden van zijn vrouw en nog enkele ingrijpende ervaringen hij er in feite alleen voor staat. 'Men heeft niét door, hoe dat is' schrijft hij, 'als je eenzaamheid en verlatenheid niet aan den lijve hebt ondervonden, dan weet je eigenlijk niet waarover je spreekt.' Jennifer lijkt me best een leuke vrouw, en ik weet zeker dat ze niet tegen deze man zal zeggen: 'trouw jij maar eens met jezelf.' Ook Jennifer zal ervaren dat wanneer het leven ons de nodige krassen heeft gegeven, er gaten zullen vallen in de solo-bruidsjapon.

Als we écht bij onszelf zijn aangeland - niet narcistisch, maar existentieel - dan gilt er slechts één langgerekte schreeuw door de kosmos waarbij ons hart ineen krimpt: help me! red me! Ik ben er wel, maar ik ben mezelf niet genoeg. Ik ben zo half, zo onaf, zo eigengereid, zo bezig met mezelf. Ik heb dorst, ik heb honger. Ik wil water, ik wil brood. Ik wil lévend water en lévend brood! Het is deze eeuwig-rondtollende roep, zo diepmenselijk, zo hartverscheurend, die doorklinkt in de verhalen van de bijbel en andere religieuze boeken. Dáár, in die verhalen wordt ons bestaan volstrekt serieus genomen, van commentaar voorzien, gewikt en gewogen in wijsheid, en bekritiseerd ook.

....

Ze zijn hem allemaal achterna gekomen. Ze stonden versteld van hem. Hij liet de mensen niet in hun sop gaar koken maar was bij ze, heel dichtbij ze. Nog nooit was iemand zo dichtbij die zieke man in de

Schaapspoort geweest, 38 jaar lag hij daar al. Oud vuil was hij, een mislukt ornament in het straatbeeld. 'Wil je gezond worden' vroeg Hij hem (Joh. 5:7). Heelmaker, noemden ze hem, heiland, heelmeester. De mensen waren perplex. Waar anderen, inclusief henzelf voorbij liepen, ging hij door zijn knieën. Waar anderen vooral bezig zijn met het heil van het eigen ego, daar verlegt hij de blik naar de ander, met name de ander in nood. Je leven loopt niet alleen door en langs jezelf, maar altijd via de ander, was zijn visie. Als je dat doet, als je dat lukt, dán heb je ook kans de grote Ander tegen te komen, vertelde hij. Die Ander is mijn Vader, zei-die. Ik kom bij Hem vandaan. En ik kom jou vertellen dat jij, wie je ook bent, óók bij deze Vader of deze Moeder, bij deze Bron vandaan komt. Dáár ligt je start, van hieruit, met God als rugdekking is er een kans dat jouw leven opengaat naar toekomst en níét verdwijnt in het zwarte gat van het noodlot.

En Ik kom jou vertellen dat jij, wie je ook bent, óók bij deze Vader of deze Moeder, bij deze Bron en Oorsprong vandaan komt. Het is deze *honger* naar het je bemind weten, naar zin en samenhang die gewekt wordt door de omgang met het evangelie. Ik heb honger, en ergens is *brood*. Dat weten we niet van nature, maar dat wordt ons vertéld. O zeker, letterlijk brood voor de miljoenen in honger wereldwijd, deze ethiek mag nooit van ons wijken. Maar als we niet bij onze eigen geestelijke honger komen en ervaren hoe droog en dor we zelf staan, hoe zullen we dan ooit de hongerige begrijpen en helpen?

U en ik, ook wij zijn hem gevolgd naar die stille plek aan de oever van het meer. Nog een beetje schuchter, maar toch. En we voelden onze magen, maar bovenal het knagen in ons binnenste. We wisten van het manna in de woestijn, een stukje brood zo nu en dan om te overleven, om de dag door te komen, om niet te verkommeren, twee visjes en vijf broden voor een menigte van vijfduizend mensen. Dat lukt niet, we gaan dood, naar lichaam en ziel. De hitte droogt ons uit, de honger mat ons af, het leven is zó zwaar.

Maar kijk nu toch, neem waar en zie wat gebeurt. Nu kantelt alles, de wereld op zijn kop, jij mens van binnen gekend. Hij, voor wie we kwamen, nam de broden, hij dankte en deelde ...! Nemen, danken en delen, het zijn dé kenmerken van de gemeenschap rond deze Persoon. Geen manna voor één dag zoals in het oude verhaal (Num. 16), maar brood voor altijd. Wie deelt heeft áltijd genoeg, dat is de messiaanse vuistregel. Wie deelt houdt over, dat is het geheim van het Jezus-geloof. Wie trouwt met zichzelf zal uiteindelijk in een dodelijke spiraal van eenzaamheid terechtkomen, wie de ánder zoekt zal gevonden worden. Wie God zoekt, zal Hem ooit tegenkomen; in een lied dat ontroert, in een gebaar van liefde of een blik van herkenning. Laatst meende ik Hem te zien in een traan op jouw wang waarin ik mijzelf herkende. Maar bovenal lieve mensen zien we God in die Ene, die Ene voor ons allen, die Mens die brood nam, dankte en deelde, deelde aan de oever van het meer.

In de verzen die volgen op het verhaal van de broodvermenigvuldiging zal Jezus zelf dit teken-verhaal uitleggen (6:22-59). Drie maal zal hij daar zeggen dat hij zélf het brood des levens is. Het is gewaagd om zo te spreken, het is tergend irritant voor de joden met wiens godsdienst Jezus aan de haal ging. Of toch niet; want wat heb je aan regels, aan kerkordes, aan rituelen en allerlei godsdienst als niet iemand de *belichaming* ervan is. Iemand die brood geeft, maar ook zelf brood ís voor de ander. Nu wijken de woorden en worden daden, nu rijpen de daden tot veelzeggende woorden, tot woorden die vlees worden; echt, tastbaar, voelbaar en éétbaar, 'gelijk de levende Vader Mij gezonden heeft en Ik leef door de Vader, zo zullen ook zij die Mij eten, leven door Mij.' (6,57) Dit alles is hoog, te hoog wellicht om te vatten. In de verzen 60-66 zien we dan ook dat veel mensen afhaken omdat. zo er staat, 'deze rede hard is' (60), aanmatigend en zo niet passend in welk patroon dan ook. We kunnen misschien in de buurt

komen van de nog onontdekte en onopgeloste waarheid van deze 'Ik BEN het brood van het leven' als we zélf gaan deelnemen aan zijn maaltijd. Het staat er zo mooi. "Jezus zei: 'Laat de mensen gaan zitten.' Nu was er veel gras op die plaats.' (6:10) Gras, groen gras op deze doorgaans dorre plaats. Grazige weiden, zoals in die misschien wel mooiste psalm van de bijbel, psalm 23. 'Hij, de Eeuwige aanwezige in ons leven, doet mij neerliggen in grazige weiden, voert mij aan rustige wateren, verkwikt mijn ziel. Wat willen we nog meer. Nee, niks méér willen we dan Deze 'IK BEN'.

Dat ons werk ook het komende seizoen zo'n groene strook gras in deze stad mag zijn, een gastvrije weideplaats voor vermoeide mensen. Waar we ons kunnen verkwikken, waar we opleven, waar we genieten van elkaar, waar we het brood doorgeven aan elkaar, waar we delen naar hartelust. Ik heb begrepen dat Jennifer en haar vrienden ook meedoen aan de volgende maaltijd.

15 augustus/ 19 augustus 2003